

УДК 657

Бартось Олександр

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Олейніченко Денис

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

На сучасний стан економіки України впливає група ризиків: структурні диспропорції, недосконала конкурентна політика, низька ефективність функціонування державного сектора тощо. Неприятлива економічна ситуація, зумовлена, крім того, політичною нестабільністю та військовим конфліктом, що ставить перед національною економікою питання підвищення конкурентоспроможності та забезпечення економічного зростання. Ефективне функціонування та структурування складових частин і обсягів державного сектора економіки забезпечує повноцінне виконання державою своїх функцій. Оскільки саме державний сектор економіки має забезпечувати функціонування економічної моделі ринкового типу, захистити соціальні стандарти якості життя, розвиток суспільного виробництва і фінансово-економічної безпеки економічного суб'єкта.

Головними завданнями державного сектора є забезпечення економічного зростання, а також збереження національних багатств. Тому державний сектор є у тих сферах, в яких неприпустимо ведення підприємницької діяльності (залізничний транспорт, нафтопереробна промисловість, електроенергетика, газова промисловість тощо) та які не дуже цікаві приватним підприємцям (природокористування, освіта, охорона здоров'я) [4].

Державний сектор економіки – це господарські об'єкти, які повністю або частково перебувають у власності центральних або місцевих органів державної влади і використовуються для виконання державою політичних, соціально-культурних та економічних функцій [2].

За Господарським кодексом України до складових державного сектору економіки в Україні належать: державні установи; державні унітарні підприємства; державні корпоративні права (акціонерні товариства, в статутному капіталі яких більше 50% голосуючих акцій знаходяться в державній власності); державні господарські об'єднання (корпорації, концерни, консорціуми); підприємства, що входять в об'єднання, головна компанія яких відноситься до держсектору [1].

Також, до державного сектору економіки входять природні ресурси, що знаходяться у власності держави (корисні копалини, земельні, лісові та водні ресурси) і державні резерви.

У розвинених країнах державний сектор економіки формується з метою створення нових робочих місць, утримання інфраструктури галузі і

підприємства, які задовольняють потреби національної безпеки. У світі використовують такі три моделі державного сектора:

- західноєвропейська (Португалія, Франція) – характерний значний за обсягом і високоефективний державний сектор, який містить досить різноманітну галузеву структуру;
- північно-американська (США й Канада) – характерний типовий недорозвинений, низько ефективний державний сектор, що спеціалізується на чисто державних функціях, оборонній й соціальній інфраструктурі, виходячи із системи «скупого фінансування»;
- азійська (Японія й Південна Корея), результатом реалізації якої є формально невеликий державний сектор, якому держава надає відповідну фінансову й організаційну підтримку.

Першим двом моделям властива чітка межа між приватним бізнесом і державою. Для азійської моделі вказана межа розмита, спостерігається взаємодія інтересів держави й бізнесу, що реалізується через представників у владних і корпоративних структурах [3].

Аналіз особливостей функціонування вітчизняної економіки засвідчує, що економіка України не відповідає жодній з існуючих моделей державного сектора, оскільки має низьку питому вагу державного сектору і вибіркові види діяльності, в яких переважає державний сектор. Значний рівень корупції в органах державної влади не дозволяє Україні здійснити необхідні соціально-економічні перетворення. Західні експерти відносять нашу державу до групи країн «crony capitalism», які характеризуються корупційними зв'язками між державним і приватним секторами, хабарництвом, відсутністю конкуренції та механізмів регулювання, а також передачею за заниженими цінами державних активів у власність приватному сектору. Крім того, неефективне використання державної власності руйнує фінансовий потенціал держави, сприяє розвитку корупції, знижує довіру економічних суб'єктів до фінансової політики держави. Володіння акціями, частками й іншими активами не забезпечує участі держави в реальному управлінні й ухваленні рішень, що зумовлює неможливість збільшення надходжень до бюджету і використання державних активів як інструменту державної політики з метою забезпечення економічного зростання і стимулювання інвестиційної активності.

Література:

1. Господарський Кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (дата звернення: 25.11.2023)
2. Калетнік Г.М., Мазур А.Г., Кубай О.Г. Державне регулювання економіки : Навчальний посібник. К.: «Хай-Тек Прес», 2011. 428 с.
3. Марущак В.М. Роль і місце державного сектору економіки у країнах світу. *Формування ринкової економіки*. 2012. № 28. С. 27-35.
4. Сташишин А.В., Дубик В.Я., Барська І.В. Державний сектор економіки України: проблеми та сучасний стан розвитку. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (62). С. 889-892.